

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg štev. 3.

Ponatisi iz •Kmetovalca• so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 2. V Ljubljani, 31. januarija 1913. Letnik XXX.

Obseg: O sestavljanju in setvi travnih mešanic. — Pogoji za rejo plemenskih svinj. — Zastrupljenje goved z nikotinom — Pisma kulturnotehnične vsebine. — Gnojenje vinogradov. — Vprašanja in odgovori. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Priloga „Perutninar“: Pravila samostojnega perutninarskega odseka c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. — Za čim težimo. — I. razstava koristne perutnine avstrijskih in ogrskih kokošjih, gosjih, račjih in golobjih plemen v Gradcu. — Perutninarske vesti. — Uradne vesti perutninarskega odseka. — Inserati.

O sestavljanju in setvi travnih mešanic.

(Po dr. F. vitezu Weinzierlu preložil in priredil inženir Jak. Turk.)

3. Pripombe o kakovosti najvažnejših semen-skih detelj in trav, ki so v kupčiji.

1. Domača, kranjska, štajerska ali črna detelja (*Trifolium pratense* L.), podoba 6. Seme (pod. 7.) mora biti predenice prosto in ne sme biti preveč onečiščeno po suličastem trpotcu ter drugem plevelnem semenu. Tudi ne sme biti popačeno s takozvano medeno deteljo, ali bolje rečeno z rumeno deteljico (*Medicago lupulina*) ali pa z drugovrstno deteljo. Po skušnjah z naših poskušališč je najboljše štajersko, nižjeavstrijsko in češko semensko blago. Drugo seme je malovredno, in velja to še zlasti o domači detelji južnoevropskega proizvodstva. Svariti se mora pred nakupom ameriške detelje, ker rada pozebe in navadno daje premajhne pridelke. Ponovne poskusne setve so potrdile malovrednost ameriške domače detelje.¹⁾ V novejšem času priporočajo za mešanice stalnih travnikov šviško senočetno deteljo, ker ta oblika domače detelje dalje časa trpi. Po naših dosedanjih izkušnjah tudi ta detelja hitro rase, vendar pa jo v mrzlejših legah z ozirom na trpežnost in zimsko stanovitnost prekaša večletna (trpežna) detelja, ki se vzgaja iz semena divje gorske detelje. Zavoljotega je prav priporočati semensko

pridelovanje poslednje deteljne vrste. Tudi severno-francoska detelja, ki prihaja v poslednjem času čisto na trg, zaostaja v pridelku in trpežnosti za domačo deteljo štajerskega proizvodstva.

Neukretno ponarejanje semenske detelje z barvanimi kamenčki se pri nas z ozirom na delovanje prigledne postaje za semena dogaja pač redkokdaj. Češče pa se pači domača detelja s takozvano „medeno deteljo“ (*Medicago lupulina* L.) Pred leti pa se je opažala tudi popačba z zeleno barvanimi deteljnimimi drobci.²⁾

2. Bela detelja (*Trifolium repens* L.), podoba 8. Pri tej kakor pri vseh ostalih deteljnih vrstah je gledati, da je seme (pod. 9.) prosto predenice in da je kolikor mogoče čisto, predvsem pa kislice (*Rumex acetosella* L.), ki je sila nadležen plevel. Po pisateljevih opazovanjih prihaja v novejšem času neko beli detelji zelo podobno deteljno seme na trg, ki se rabi za popačbo bele detelje. To seme se je spoznalo, da je od enoletne, takozvane drobnocvetne detelje (*Trifolium parviflorum* Ehrh.)³⁾

3. Švedska detelja (*Trifolium hybridum* L.), podoba 10. Seme (pod. 11.) mora imeti enakomerno temnozeleno barvo in mora biti prosto predenice ter čisto kislice. Če blago kaže nedopadljivo barvo, je ali staro ali pa vsebuje mnogo kislice. Detelja te vrste ameriškega proizvodstva, ki je čisto v kupčiji, se je v primeri z doma pridelano prav dobro obnesla.

¹⁾ Glej pl. Weinzierl: „Jahresbericht der k. k. Samen-Kontroll-Station in Wien pro 1897“. Založil Viljem Frick, Dunaj 1898. Dalje od istega: „Zur Frage des amerikanischen Rotklee“. Dunaj, „Zeitschrift der k. k. Landwirtschafts-Gesellschaft“ št. 5. 1898 in „Wiener Landwirtschaftliche Zeitung“ št. 18., 1898.

²⁾ Glej pl. Weinzierl: „Eine neue Verfälschung des Rotklee-samens“ Dunaj, „Österr. Landw. Wochenblatt“, št. 10., 1903.

³⁾ Glej pl. Weinzierl: „Eine neue weißkleeähnliche Kleeart des Handels“, „Wiener Landw. Ztg.“, št. 1. iz 1. 1911.

V novejšem času prihajata v velikih množinah na trg dve malovredni divji deteljni vrsti, in sicer zlata deteljica (*Trifolium agrarium* L.) in vlaknata deteljica (*Trifolium filiforme* L.), ki služita predvsem za popačbo, oziroma za primes k semenu bele in švedske detelje, ker sta temu po obliki in barvi prav zelo podobni.⁴⁾

Pogoji za rejo plemenskih svinj.

Dohodki, ki jih imamo od prasičereje, se ravnaajo tudi po tem, kako se z njo pečamo v posameznih krajih. Vobče razločujemo dva načina reje, in sicer

1. rejo plemenskih svinj v zvezi s prodajo praset in
2. rejo kupljenih praset v zvezi s pitanjem.

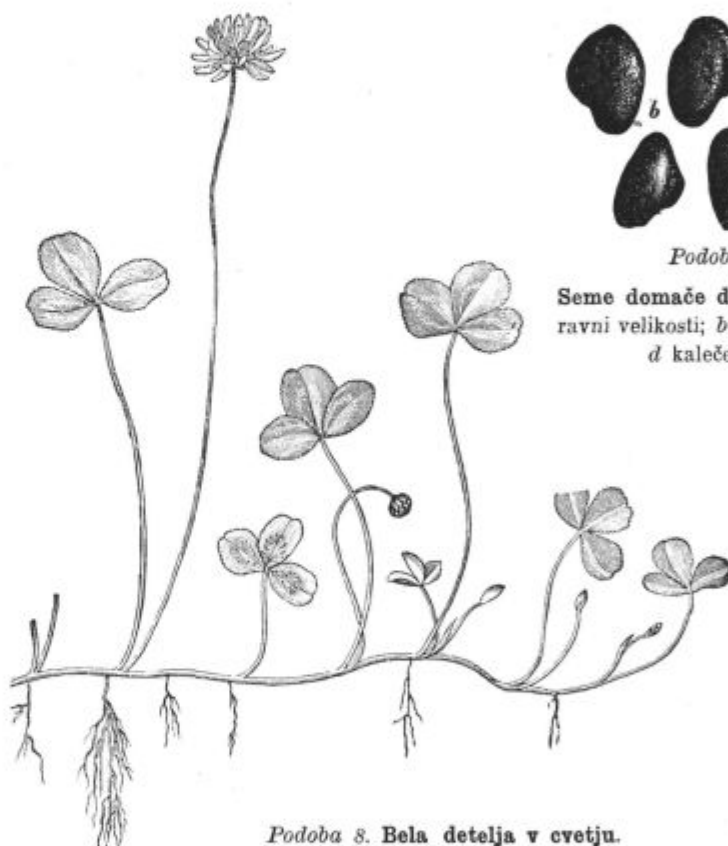
Seveda si rejo lahko tudi drugače uredimo; lahko jo združujemo ali pa omejujemo na začasno rejo praset

Bodi tukaj takoj povedano, da naše gospodarske razmere niso povsod pripravne za rejo plemenskih svinj in da se ta reja na mnogih krajih ne da z uspehom vpeljati. Ti kraji bodo navezani na rejo nakupljenih praset. Marsikdo se je po teh krajih že lotil reje plemenskih svinj, pa jo je zopet opustil, ker ni imel sreče. Tem krajem manjka namreč pogojev za to rejo, in zato ne pridejo naprej. Seveda so tuintam majhne izjeme. Boljši posestniki so to, ki pa ne morejo prodreti s svojimi zgledi.

Reja plemenskih svinj se bo omejevala na tiste kraje, kjer jo že imajo in kjer so pogoji za njo ugodni. To velja na pr. zlasti za spodnji del Dolenjske (novomeški, krški in mokronoški okraj) in za kamniški okraj na Gorenjskem. Ti kraji so poklicani, da zalagajo s praseti druge kraje. Belokranjska se mora šele postaviti na svoje noge, ker ima ugodne pogoje za tako rejo. Po drugih krajih bo pa reja plemenskih svinj ostala le

Podoba 6. Domača detelja v cvetju.

Podoba 8. Bela detelja v cvetju.

Podoba 7.

Seme domače detelje; a v naravni velikosti; b in c povečano; d kaleče zrno.

itd., vendar vidimo, da je smer reje vobče dvojna. Nekteri kraji se pečajo poglavitno z rejo plemenskih svinj, torej z rejo v pravem pomenu besede, po drugih krajih pa kupujejo potrebne prasiče, da jih potem pitajo.

Vobče se reja plemenskih svinj smatra za dobičkonosnejšo.

Spričo važnosti, ki jo ima prasičereja za naše kraje, torej ni vseeno, kako si jo uredimo. Važno je v tem pogledu zlasti vprašanje, ali bi ne kazalo, da bi se začeli pečati z domačo prirajo praset tudi tisti kraji, ki so sedaj prasiče izključno le kupovali. To vprašanje spravljamo na dan zategadelj, ker se je začelo danes močno delati za vpeljavo domače reje in se ta reja na shodih in drugod našim živinorejcem močno priporoča.

v rokah posameznih boljših posestnikov, ker manjka pogojev za splošno vpeljavo.

Pogoji, ki jih smatramo za merodajne v tem vprašanju, so pa naslednji:

1. Ugodna prilika za prodajo praset. Navajam to na prvem mestu, ker je uspešna kupčija temeljni pogoj najsi bo te ali one gospodarske panoge. Če ni kupca, potem ni govora o obsežni reji praset, ki so za prodaj.

2. Pridelovanje obilnejše prasičje klaje. Reja plemenskih svinj je stalna, traja leto in dan in potrebuje sploh več krme kakor reja kupljenih prasičev, ki je začasna in ki se pri njej najlaže ravnamo po množini krmskega pridelka. Po prasičjerejskih krajih se prideluje zaraditega sploh več prasičje klaje.

3. Prilika za pašo. Brez zadostnega gibanja na paši si uspešne reje plemenskih svinj sploh ne moremo misliti. Če ima svinja na razpolago samo tisto

⁴⁾ Glej od istega: „Neuerlicher Kleesamenschwindel“, Dunaj, Landw. Zeitung“, št. 92. in „Kleesamenschwindel“, „Landw. Zeitschrift der k. k. Landwirtschafts-Gesellschaft in Wien“, št. 24., 1902.

malo ograjo tik svinjaka, zadelano navadno z gnojem, je bolje, da sploh ne poskušamo s tako rejo.

4. Zadostna reja mrjascev.

5. Veščica in skrbna gospodinja. Reja plemenskih svinj zahteva najskrbnejše strežbe zlasti ob času poroda in nekaj časa po porodu. Treba je mnogo pozornosti, čuječnosti, zvedenosti in vajenih rok za vse to delo. Če manjka gospodinji teh lastnosti, bo sama kriva slabih uspehov.

6. Večletna reja plemenskih svinj. Tudi to navajam kot pogoj uspešni reji, kajti izkušnje dokazujejo, da se reja plemenskih svinj le tam sponaša, kjer se redijo svinje po več let za pleme. Kdor kupuje breje mladice, da jih po prvem porodu zredi in zakolje, ne bo nikoli nič prida dosegel.

To so torej nakratko tisti pogoji, ki so merodajni za vpeljavo reje plemenskih svinj. Kjer jih manjka, tam ni misliti, da bi se reja obnesla. Pri posameznikih se bo dalo tudi po takih krajih kaj doseči, na splošno pa bo ostala brez večjega pomena in bodo ti kraji slejkoprej navezani jemati prasiče iz ugodnejših krajev. Stem bo tudi ustrezno vsem tistim krajem, ki se že odnekad pečajo z rejo svinj in so navezani na kupčijo s praseti.

Rohrman.

Zastrupljenje goved z nikotinom.

Dne 27. februarja 1912 je naznanilo županstvo v Č., da je pri J. H. v Č. nagloma poginilo dvoje goved — dva po dve, oziroma tri leta stara bika. Ker je bil v naznanilu izražen sum, da utegne biti vzrok smrti v tem slučaju kaka nalezljiva bolezen, morebiti vranični prisad, sem takoj drugi dan na mestu zvršil uradne poizvedbe. Pri teh se je dognalo tole:

Posesnik J. H. je imel šestnajstero glav goveje živine domače reje. Živina zadnjih štirinajst dni zaradi obilnega snega ni bila iz hleva, oziroma z dvorišča. Hlev je dokaj nehigijeničen, pač pa prostoren. Poginula bika nista stala skupaj v hlevu, ampak vsak na drugem koncu hleva in na nasprotnih straneh.

Dne 27. februarja je imel posestnik oba bika na dvorišču, kjer ju je zaradi uši spiral z rastopino tobačnega izvlečka. To sredstvo je posestnik baje pri teh bikih kakor tudi pri več drugih govedih za odpravo uši že opetovano rabil z uspehom, ne da bi imel pri tem kake nepravilike. Zatrjeval mi je tudi, da bika nista pokusila tobakove vode, ker jima je zelo smrdela, in da se ravno iz tega vzroka tudi nista oblizovala. Bika sta poginila kakih 40 minut zatem, ko sta po dovršenem spiranju prišla v hlev. Zbolela sta že po preteku kake četrt ure po spiranju.

Znaki bolezní so bili naslednji: Zelo nemirno vedenje, težko dihanje, močni splošni krči in rjojenje. Bolezen je trajala po kake pol ure; nato je nastopila smrt.

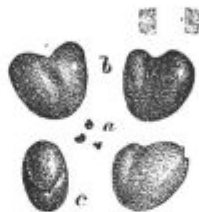
Vsem tem okolnostim, ki so se vršile neposredno pred oboje, nisem mogel glede diagnoze pripisovati nikakih važnosti, marveč sem pričel s sekcijo s precejšnjo zavestjo, da se bodo pri raztelesenju našli znaki vraničnega prisada. V moje največje iznenadenje pa se je pokazala pri obdukciji čisto nepričakovana slika. V podkožju na ledjih sem pač dobil nekoliko žolčaste podplutbe, ki pa sem jo smatral za posledico udarcev, ki si jih je žival morda pri valjanju prizadejala.

Izvid v notranjih delih je bil pri obeh popolnoma enak, in sicer takle: Sluznica sapnika prav temnordeča

in nekoliko zatekla. V srcu popolnoma črna, napol strjena kri, notranjost srca vneta. Srčne zaklopnice črnordeče. Pluća zbuha in s krvjo napolnjena. Vranica nič povečana, njena pulpa trda in lepo rdeča. Jetra sivo-višnjeva in trda. V želodcu in na sluznici tankih črev so se našle krvavitve.

Raztelesbeni izvid me je poučil, da sta v tem slučaju vranični prisad in tudi vsaka druga kužna bolezen popolnoma izključena.

Vsa slika sekcije — tudi krvavitve v želodcu in tankem črevesu — je kazala na zastrupljenje s strupom, ki posebno močno deluje na srce; vendar pa v prebavilih ni bilo zaslediti nikakega strupa. Po vsestranskem nadaljnem preiskovanju sem našel, da sta bika imela na ledjih ravno na istem mestu, kjer so se po odstranitvi kože nahajale zgoraj opisane infiltracije, mnogo dozorelih ogrcev („Dasselbeulen“), ki so bile iz njih ravno izlezle ličinke, in da je bila zunanja koža vsled izselivših se ličink na več mestih preluknjana. Ko sem od tu naprej pazno sledil po dokaj

Podoba 9.

Seme bele detelje; a v naravni velikosti; b in c 7krat povečano.

Podoba 11.

Seme švedske detelje; a v naravni velikosti; b in c 7krat povečano.

Podoba 10. Švedska detelja s cvetnimi deli in s stročkom.

močnem mišičju, opazim, da se ta temna podplutba na ledjih razteza v globočino, od tam pa na okoliš obisti in na trebušno mreno, koder se šele polagoma poizgublja. To mi je čisto jasno pokazalo pot, ki je po njej došel strup v organizem. Lastnik mi je nato tudi izpovedal, da je goščo, ki je ostala pri zmivanju v golidi, končno polil živalim po križu in da je še posebno skrbno razmazal z rokami.

Bika sta torej poginila vsled zastrupljenja z nikotinom.

Ta strup jima je zašel skoz preluknjano kožo v meso in od tam v kri. S krvjo se je razširil po vseh delih telesa ter povzročil smrtno zastrupljenje. Zanimiv je pri tem posebno način delovanja strupa, ker se je sled zastrupljenja kazal tudi na prebavilih, dasi je bil strup apliciran endermatično.

Ta slučaj kaže, da utegne raba tobakove vode ali raztopine tobačnega izvlečka, koje sredstvo pri zatiranju uši tudi živinozdravniki priporočamo, v nekterih

slučajih postati vendar tudi nevarna. Ta posestnik je čital svojčas v nekem časopisu, da je tobakova voda najboljše sredstvo proti ušem, in je zdravil sam po svoji glavi.

Vredno se mi je zdelo, opisati ta slučaj zato, da bi se odslej pri rabi tobakove vode ali tobaknega izvlečka kot zdravilo zoper uši pri govedih postopalo zelo previdno, ker je goved za nikotin precej občutljiva.

Fr. Majdič,

c. kr. višji okrajni živinozdravnik.

Pisma kulturnotehnične vsebine.

(Napisal inženir Dragotin Gustinčič svojemu prijatelju Tonetu).

XV. pismo.

Gnojila, dragi Tone, stanejo običajno drag denar, zato moramo postopati z njimi previdno in pravilno. Če hočemo pravilno gnojiti in hraniti denar, moramo prvič dobro poznati gnojila, drugič pa moramo tudi dobro vedeti, katerih gnojil potrebujejo tla, ki jih hočemo gnojiti.

Najboljše gnojilo je domači hlevski gnoj, kakor sem Ti bil že v prejšnjem pismu obrazložil, ker vsebuje pravzaprav vse one kemijske prvine, ki jih rastline potrebujejo za zgradbo svojega telesa. Toda tudi hlevski gnoj ima svoje napake, in sicer dve veliki. Prvič je hlevski gnoj predrag, drugič pa se da uspešno rabiti samo na njivah, kjer ga je mogoče podorati. Na travnikih ne pride do svoje polne veljave, ker izgubi na zraku zelo dosti dušika, to pa je najbolj dragocena prvina v njem; dalje pa tudi zaradi tega, ker ga veter odnaša. Načelo torej velja, da travnikov ne gnojimo s hlevskim gnojem; če pa jih gnojimo, moramo storiti to jeseni, da pade sneg nanj, in ko se sneg staja in se tla osuše, moramo preostali gnoj s pašnika pograbit in travnik dobro čistiti.

Neprecenljive vrednosti za travnike pa je gnojnica. Okrajna glavarstva kaznujejo včasih kmeta, ker se steka gnojnica z dvorišč na javne ceste in jih onesnažuje. Ne samo zaradi nesnage, ampak zaradi tratenja najdragocenejšega gnojila in razsipanja dragega denarja bi ga morala zapreti. Še bolje pa bi seveda storila, če bi mu skušala oskrbeti potrebne učitelje, da bi ga poučili o vrednosti te ne lepodišee tekočine!

Gnojnica je esenca hlevskega gnoja. V njej so raztopljeni vsa najboljše hranila za rastline. Ker je tekoča, se prav lahko spravi v tla in je takorekoč pripravljena za učinek. Naravnost čudno je, da polaga naš kmetovalec tako malo važnosti na gnojnico, ko vendar vidi skoraj vsak dan njen bujni vpliv. Kamor se steka, na vrt ali po vasi, povsodi trava naravnost divja.

Ne ve je ceniti, pa tudi ravnati ne zna z njo. Če jo že zvozi na travnik, opravi to delo zelo površno. Zvozi jo navadno v sodih in razliva s škafi, ali v najboljšem slučaju s korcem.

Gnojnica bi se morala škropiti po travniku, da se razlije v kolikor mogoče tenkih plasteh in kolikor mogoče enakomerno po vsem travniku. Gnojnica se pri nas ponavadi tako razlije, da se vidijo potem, ko zraste trava, široke zelene pise ali poti, med njimi pa majhna in slabotna trava. To je slabo, ker se tla ne porabijo zadostno. Napredni kmetje imajo v ta namen

poseben voz, ki ima zadaj razpršilnik. Ta voz omogočuje enakomerno razprševanje gnojnice po travnikih.

Pripomniti pa je še treba, da se gnojnica ne sme razlivi po travnikih kar tako, gosta, kakršna se vzame iz greznice. Treba jo je primerno razredčiti z vodo, ker pregosta vpliva na trave naravnost udušljivo. Tla se preveč napolnijo z rastlinsko hrano in postanejo malo plodovita.

Za nabiranje gnojnice je treba napraviti v bližini hleva greznico. Greznica mora biti nepredorna in če le mogoče tudi pokrita, da ne izhlapeva prenažno dušik. Najbolje je, če napravimo greznico iz betona. Beton je mešati 1:3:4, t. j. 1 posodo portlandcementsa, 3 posode drobnega peska in 4 posode gramoza ali proda. Beton se mora mešati s čisto vodo — to moram posebno poudarjati! Ni zadosti da je voda mokra! Umazana voda vsebuje ilovico in organske snovi, in te povzročajo, da se beton le slabo strdi, sčasoma pa se začne kručiti in razpadati. Beton se mora mešati v majhnih količinah, hitro in dobro tolči. Tolči ga je treba toliko časa, da se začne potiti, ko pa se pokaže pot (voda) na njem, je treba s tolčenjem prenehati, ker se sicer moti v strjevanju. Dober portlandcement se začne v 15 minutah strjevati, če ga polijemo z vodo, zato je treba z njim hitro delati. Delo torej ne sme čakati.

Za greznico, če je vkopana v tleh, zadostuje 15—25 cm debelo zidovje, če pa zidovje stoji na prostem, mora biti vsaj 30 cm debelo. Notranjost greznice se mora s fino cementno malto 1:2 (t. j. 1 posoda portlandcementsa, 2 posodi presejanega drobnega peska) 2 cm na debelo pazljivo ometati in dobro zagladiti in zalikati. Notranjost greznice se mora skoraj svetiti.

Greznica mora biti tako velika, da se shranjuje v njej ves zimski gnoj in da ne teče gnojnica iz nje.

Jako dober gnoj za travnike je tudi pepel. Pepel so ostanki rastlin. Pepel vsebuje zlasti dosti kalija in kalcija. Trositi ga je treba v vlažnem in mirnem vremenu, ker drugače nam ga veter raznaša. Najbolje je, če pade takoj nekoliko dežja nanj. Treba si je torej izbrati primeren čas za trošenje.

Še eno izvrstno domače gnojilo za travnike imamo, a to si je treba umetno napraviti, in to je mešanec. Mešanec si napravimo iz najrazličnejših odpadkov, kakor n. pr.: hlevskega gnoja, cestnega blata in živalskih ostankov, listja, plevela, apna, zdrobljenega zidnega ometa itd. Te odpadke dobro pomešamo z rodovitno zemljo, in sicer na naslednji način*).

Napravimo kup, ki mu denemo za podlago najprej 15 cm na debelo rodovitne zemlje. Na to nasujemo najprej 2 cm na debelo ugašenega apna, ali pa suhega blata s ceste. Če pa ni teh, nasujemo Tomasove žlindre ali pa kostne moke. Nato sledi 15 cm šotnega drobu, ki ga pa lahko nadomestimo z različnimi napol gnilimi ostanki z dvorišč ali borjač, z senenimi mrvami ali pa s skvarjenim senom. Temu sledi 20—30 cm debela plast najrazličnejših gospodarskih odpadkov, ki se pa tudi lahko nadomestijo s hlevskim gnojem, plevelom in listjem. Ta plast se potem potrese kake 4 cm na debelo s Tomasovo žlindro ali kostno moko, ki se ji doda tudi nekoliko kalijeve soli. Potem sledi zopet 15 cm zemlje ali mulja, ki naj se pokrije nekaj centimetrov na debelo z apnom ali pa z blatom. Končno zasujemo ta kup z 20—30 cm debelo plastjo zemlje ali mulja (sipe).

Take kupe je treba napraviti že spomladi in jih je treba čez poletje večkrat zalivati z gnojnico. Da se

*) Po ing. Turku.

mešanec čez poletje bolje prestroji, seguje in razkroji, ga je treba tekom poletja dva- do trikrat dobro premešati. Z mešancem naj se gnoji v pozni jeseni.

Mešanec je zlasti zaradi tega zelo dobro gnojilo, ker se nanj lahko seje. Če imamo na travniku mesta, kjer je začela trava pešati, zadostuje, da jih potrosimo par centimetrov na debelo z mešancem, posejemo z dobrim travnim semenom ter povaljamo z valjarjem, pa smo dosegli lep uspeh.

Mešanec je v vsakem oziru najboljše in najpopolnejše gnojilo.

Gnojenje vinogradov.

Piše B. Skalicky, c. kr. vinarski nadzornik v Kandiji pri Rudolfovem.

Ktera gnojila hodijo pri gnojenju vinogradov v poštev?

Najbolj znano in najbolj razširjeno gnojilo je hlevski gnoj. Ta gnoj je tudi največ vreden, ker ima vse tri imenovane hranilne snovi v sebi, in sicer ima 100 kg dobrega, predelanega hlevskega gnoja približno 0.16—2.7 kg fosforove kisline, 0.40—0.50 kg kalija in 0.34—0.50 kg dušika.

Seveda ni kakovost gnoja vedno enaka. Dobro in z dobro krmo rejena živina bo dajala bolj močan gnoj. Posebno je pa vrednost gnoja tudi odvisna od pravilnega spravljanja in pravilne priprave.

Tam, kjer se gnoj v vetru in solncu suši, ali pa tam, kjer mu dež izpira najvrednejše snovi in jih v obliki gnojnice odnaša v cestni jarek ali v potok, tak gnoj nima dostikrat več vrednosti kakor suha stelja. Gnojišče mora biti torej tako napravljeno in gnoj tako shranjen, da iz njega ne more nič ali le prav malo uiti.

Hlevski gnoj ima pa poleg svoje gnojilne vrednosti tudi to dobro lastnost, da zboljšuje zemljo v fizikalnem oziru, da jo namreč rahlja, pomnožuje sprstenino in da se pri razkrajanju organskih (rastlinskih in živalskih) snovi razvijajo plini, ki pospešujejo zopet razkrajanje zemlje same.

Zato se pa brez hlevskega gnoja v vinogradih ne more izhajati in se ta gnoj ne da popolnoma nadomestiti z umetnimi gnojili, pač pa se njegov učinek z umetnimi gnojili lahko zelo močno in uspešno podpre.

Večkrat se slišijo, posebno v vinorodnih krajih, tožbe o nedostajanju gnoja. Temu se pa da odpomoči s pravilno urejenim gospodarstvom.

Predvsem bi bilo treba v vinorodnih krajih pridelovanje žita kolikor mogoče omejiti. Pridelovanje žita potrebuje veliko delovnih moči, veliko gnoja itd. in se v naših krajih nikakor ne izplačuje. Če zna gospodar računati, bo kmalu prišel do prepričanja, da se mu bolj izplačuje, če moko kupuje, kakor če žito prideluje. Na njivah naj bi se pridelovala večinoma le krma, ker se pri njej dajo zelo uspešno rabiti umetna gnojila, redilo naj bi se več živine in prasičev, opustila naj bi se — vsaj v poletnem času — paša, kjer se veliko gnoja razgubi, in gnoj naj bi se povečini obrnil za vinograde, kajti noben pameten gospodar mi ne bo oporekal, da se v vinorodnih krajih pri nas kaj bolj izplačuje kakor živinoreja, prasičereja in vinstvo, če je le vse pravilno in pametno urejeno!

Na 1 ha vinograda se potrebuje na leto vsaj 200 q (20 voz po 10 q, 1 q = 100 kg) gnoja. Ker pa daje odrasel vol ali krava, ki tehta vsaj 400 kg, na

leto približno 100 q gnoja, sledi iz tega, da bi bilo treba na vsak hektar (1 ha = 10.000 m² ali 1500 m² manj kakor dva orala) vinograda rediti vsaj dve glavi odrasle živine.

S hlevskim gnojem se, kakor rečeno, gnoji vinograd vsaka tri leta enkrat, in sicer jeseni. Na eno trto pride za tri leta 5 do 6 kg dobro pregnitega gnoja. Gnoj se kolikor mogoče po vinogradu enakomerno razdeli in 15 do 20 cm globoko podkoplje. Preveč globoko se zlasti v težki zemlji ne sme v zemljo spraviti, ker bi sicer ne segnil, ampak bi samo sprstnel.

Preplitvo gnojenje, posebno v lahki zemlji, se tudi ne priporoča, zato se pa v taki zemlji navadno gnoji v 40—50 cm široke in 20 cm globoke jarke, ki se napravijo po vrstah, kakih 20 cm od trte oddaljene. Seveda se jarki izpeljejo enkrat podolgem, enkrat počez vinograda, enkrat blizu te, drugič blizu one vrste, da pride sčasoma vsa zemlja do gnoja.

Rabiti je kolikor mogoče dobro predelan in dobro razkrojen (masten), ne pa suh ali slamnat ali celo plešniv gnoj.

Če mora gnoj dlje časa v vinogradu pred porabo ležati, ga je pokriti 15—20 cm na debelo z zemljo.

Na 1 ha vinograda in za tri leta se navadno jemlje 600 q hlevskega gnoja. Če je vinograd velik, se priporoča gnojiti vsako leto tretjino v gotovem redu, tako da pride vsako tretje leto edenisti oddelek na vrsto. Temu pravimo triletni turnus ali kolobarjenje.

Najboljše nadomestilo za hlevski gnoj je dobro pripravljen mešanec. Ta vrsta gnoja bi ne smela pri nobenem marljivem gospodarju manjkati. Vsi odpadki iz vinogradov, kleti, hišni in drugi odpadki, kakor smeti, pepel, cestno blato, žaganje itd., se spravlja na kup, se večkrat in dobro zalijejo s stranišnim blatom in z gnojnico in se vsaj enkrat ali dvakrat na leto predelajo. Tak vsaj eno leto star, dobro predelan mešanec se lahko rabi z najboljšim uspehom za gnojitev vinogradov, posebno če se mu doda še primerna množina umetnih gnojil.

Umetna gnojila imajo pred hlevskim gnojem ali mešancem to prednost, da si jih lahko v poljubni množini nakupimo ter da je njih prevažanje lažje in cenejše, ker imajo več v sebi. V 100 kg umetnega gnoja se dostikrat nahaja 30 do 60krat več redilnih snovi kakor v 100 kg hlevskega gnoja, in to je posebno za oddaljene vinograde, v visokih, težko dostopnih legah velike vrednosti.

Razentega se lahko natančno ve, koliko in katerih snovi se je zemlji s 100 kg umetnega gnoja dodalo, pa tudi v kakšni obliki, namreč težko ali lahko raztopni. V zadnjem slučaju učinkuje gnojilo takoj.

Edina napaka je, da delajo umetna gnojila zemljo bolj težko in se posebno v težkih zemljah ne morejo izključno za gnojenje vinogradov rabiti, ampak le, če se obenem gnoji tudi s hlevskim gnojem ali z mešancem ali vsaj z zelenjem.

(Dalje prih.)

Vprašanja in odgovori.

Na vsa gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se vrste med „Vprašanja in odgovore“, ostali pa v „Listnico uredništva“. Odgovarja se le na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom, v „Kmetovalcu“ se pri vprašanju pristavijo pričetne črke imena in kraja, če vprašalec ne želi drugače. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj štiri dni pred izdajo lista; na prepozno došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi

odgovora na kako gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso gospodarska in odgovori nanja niso splošno poučni in zanimivi, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priloženih 50 h v znakah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu.

Vprašanje 13. Kakšno vrednost ima divji krompir za krmo, kako ga je pokladati in ali je zdravo krmilo za goved in prasle? (F. R. v H.)

Odgovor: To, kar Vi imenujete divji krompir, je pravzaprav papeževa repica ali topinambura. Redilna vrednost papeževe repice je precej enaka krompirjevi. Papeževa repica ima v sebi pač nekoliko več beljakovin, a je bolj vodena kakor krompir. Dočim ima krompir v sebi ogljikove vodane v obliki skroba, jih ima papeževa repica večinoma v obliki levulina, in zato ima papeževa repica svoj poseben, sladak okus, v sled česar je živali v pričetku včasih ne marajo, pozneje jo pa vendar rade jedo. Papeževa repica se poklada kakor krompir, toda prasičem vedno le kuhana. Prevelike množine povzročijo drisko. Na mlečnost vpliva papeževa repica ugodno, vendar je po njej mleko rado vodeno.

Vprašanje 14. Spomladi sem kupil konja, ki je dobil sedaj pozimi izredno dolgo dlako, kar se mi čudno zdi, kajti konj je precej dobro rejen. Odkod prihaja, da ima konj tako dolgo dlako? Morda je bil prej redno strižen. Ali bi ga kazalo sedaj ostriči? Nekteri pravijo, da je striženje nepotrebno, ker konj tako dobi spomladi drugo dlako. (J. H. v M.)

Odgovor: Čim počasneje in bolj lenobno je presnavljanje v konjskem životu tem daljšo dlako ima konj, in to zlasti pozimi. Mrzel hlev pospešuje rast dlake. Nežlahtni konji imajo debele celice, in čim debelejšje so celice in čim bolj so vsled ohlapne in vođene krme napolnjene z vodo in z drugimi snovmi, ki ovirajo delovanje celic, tem počasnejše je presnavljanje. Dolga zimska dlaka je torej nekako prirojena lastnost, ki se pospeši, če se konj krmi z ohlapno krmo, če se premalo giblje in če je hlev premrzel. Konja ostriči Vam ne priporočimo, ker so dobre posledice veliko manjše kakor slabe. Konj dvakrat na leto menja svojo dlako, in sicer spomladi in jeseni, spomladi dobi poletno dlako, jeseni pa zimsko.

Vprašanje 15. Posekal sem nekaj hrastov. Posekano drevje, oziroma njegove veje so padle na sosedov vrt. Ali sem dolžan tisto, kar je padlo na sosedov svet, njemu prepustiti, ali mu le škodo povrniti, ki mu jo je posekano drevje naredilo? (L. Š. v S.)

Odgovor: Sosed nima nikake pravice do kteregakoli dela drevja, ki pri sekanju pade na njegova tla, pač ste pa Vi dolžni njemu povrniti vsako škodo, ki mu jo naredite s posekanjem svojega drevja.

Vprašanje 16. Imel sem jako dobrega šestletnega lovskega psa, ki je imel neko bolezen, in sicer ga je hipoma nekaj prijelo in ga metalo kvišku. Pes je bil ves mrzel in trd, je težko dihal, a čez kake pol ure mu je odleglo in bil je zopet popolnoma zdrav. Sedaj sem dobil leto starega drugega psa, ki ga enaka bolezen prijema ter ga včasih kar po dve uri trpinči. Vrže ga kvišku, potem pes pade na tla in leži, zija, in ko mu odleže, je ves moker potu. Kakšna pasja bolezen je to in kako se zdravi? (I. P. v Z.)

Odgovor: Če bi bila Vaša psa mlajša, potem bi se smelo domnevati, da sta imela, oziroma imata pasjo bolezen, toda pri taki živčni obliki te bolezni psi navadno poginejo, in zato se sme domnevati, da je bolezen Vaših psov božjast. Božjast je živčna bolezen, ki prihaja od kake bolezni v možganih ali v živcih. Kadar psa napade božjast, je popolnoma neobčutljiv; če pridete z roko k očem, jih pes ne bo zaprl, zenico pa ima nenavadno zoženo. Taka pasja božjast se da le tedaj ozdraviti, če se tisto odpravi, kar je vzrok,

da so možgani ali živci bolni. To seveda ni vselej mogoče, in more le živinozdravnik dognati, če je ozdravljenje sploh mogoče. V novejšem času se domneva, da božjast povzroča tudi gliva, ki pride v kri; v tem slučaju je umestno zdravljenje s kininom. Včasih božjast samaodsebe preide, v drugih slučajih se pa zopet vedno bolj pogosto pojavlja in končno psa umori.

Vprašanje 17. Pri nas se letos krave zelo nerade ubrejijo. Če se krava pripusti, prične štirinajst dni pozneje iz nje teči neki belkast gnoj, včasih za otročjo pest veliko, čez 10 do 12 tednov se krava zopet poja, se zopet vse tako ponavlja, da moramo krave po petkrat ali še večkrat voditi. Ali bi bilo dobro kravja spolovila izpirati s $\frac{1}{3}$ % raztopino hiperanganovega kalija? Bolezen je najbrž kužna, ker nastopa po vsej okolici. Kakšna bolezen je to in kako se zdravi? (F. R. v D.)

Odgovor: Vaše krave imajo kužno vnetje spolovil, ki je seveda kužna bolezen in ki se je jela zadnji čas povsodi prav močno širiti. Izpiranje z raztopino hiperanganovega kalija je neuspešno. Dandanes imamo proti tej bolezni prav zanesljiva zdravila, ki jih pa dobe in smejo rabiti edinole živinozdravniki. V svoji bližini, t. j. v Lukovici, imate prav izbornega deželnega živinozdravnika, ki Vam Vaše krave kmalu ozdravi, stroški pa tudi ne bodo veliki, kajti, če vsi prizadeti rabite živinozdravnika, pride na posameznika prav malo stroškov. Sicer so pa stroški za živinozdravnika neznatni v primeri z veliko škodo, ki jo imate, ker se krave ne ubrejijo. Vrhutega morete izposlovati pri deželnem odboru podporo za nakup potrebnih zdravil, kar se je v drugih krajih že zgodilo. Opozorjamo Vas, da največ bik raznaša to kužno bolezen, zato naj da živinozdravnik navodilo, kako naj bikorejec svojega bika po vsakem skoku razkuži, Vi pa z županstvom vred pazite, da bo bikorejec tudi v resnici svojo dolžnost zvrševal.

Vprašanje 18. Imam vola, ki se neprestano po repu grize in sproti vso dlako poje, ki zraste. Ali je kako sredstvo vola odvaditi, da ne bo grizel svojega repa? (M. Š. v S.)

Odgovor: Če vol svoj rep grize in dlako odjeda, more biti vzrok nesnaga, razvada ali kaka bolezen. Poglavitno je rep redno snažiti. Če vol svoj rep grize iz razvade, je edino sredstvo proti temu, če se tako priveže, da ne more do repa. Vol pa največkrat svoj rep zato grize, ker ga srbi, arbenje pa zopet povzročajo razni zajedalci, kakor pršice, uši, dlačni lišaji itd. V zadnjem slučaju je treba dognati, kakšen zajedalec bolezen povzroča, je tega zajedalca zatreti, in potem vol samodsebe preneha gristi rep, oziroma dlako. Zajedalca določiti in zatreti je poklic živinozdravnika.

Vprašanje 19. Ob državni cesti imamo skupen pašnik, ki smo ga razdelili. Sedaj ima vsak svoj delež, ki ima določene meje. Na tem pašniku je nekdanji erar zasadil razno drevje, ki sedaj deloma stoji na naših delih. Cestni erar trdi, da je vse od njega zasajeno drevje njegovo in da ga lastnik deleža tudi tedaj ne sme posekati, če se drevje samoodsebe posuši. Kakšna so postavna določila za drevje na razdeljenem pašniku? (A. P. v S.)

Odgovor: Če je kdo na kakem skupnem zemljišču zasadil kterokoli drevje ter je to drevje užival in se je potem skupni pašnik med upravičence razdelil, potem ima tisti, ki je drevje zasadil in tistega prostora ni dobil, pravico s tem drevjem v teku enega leta poljubno razpolagati, po preteku enega leta pa ugasne vsaka pravica do drevja. To velja ravnotako za cestni erar, ki v takem slučaju nima nikakih večjih pravic kakor vsak drug udeleženec.

Vprašanje 20. Imam jablano kosmačko, ki vsako leto obilno rodi, a preden jabolka dozore, jih gotovo dve tretjini odpadeta, ki so pa vsa piškava, in tudi na jablani ostala

jabolka so večidel piškava. Kaj je temu vzrok in **kako se prepreči odpadanje in piškavost jabolka?** (K. K. v P.)

Odgovor: Da z Vaše jablane jabolka odpadajo, je vzrok preobilna rodovitnost, še bolj pa piškavost. Piškava jabolka so tista, ki so črvena. Črv, ki je v jabolku, je gosenica majhnega, a lepega metaljčka, ki se zove jabolčni tončič. Če hočete piškavost odpraviti, morate tega jabolčnega škodljivca zatreti, da gosenica ne najde prilike, da bi prišla v sad. V to svrhu je treba sproti pridno pobirati vse odpadlo črveno sadje in takoj živini pokladati; če je pa sadje že zrelo, ga pa zrežite na krahle in ga posušite, črve pa zmečkajte. Okoli debel, zlasti če so gladka, naj se privežejo stare volnene krpe, ker se pod njimi gosenice rade zbirajo in zapredajo. Vse zapredke je seveda treba uničiti. Stara drevesa z raskavo skorjo naj se ostržejo in očistijo in naj se namsžejo z zmesjo iz apna in ilovice.

Vprašanje 21. Ali kaže **konjem pokladati lanene tropine** namesto ovsca, ki se ga pri sedanjih draginjah ne izplača pokladati? Konji so delavni, toda ne trpijo zelo. (I. K. v J.)

Odgovor: Lanene tropine so jako zdravo in močno krmilo, ki pospešujejo predvsem tvorjenje mesa in toščobe. Moči pa oljne tropine ne dajo, temveč pri rednem in obilnem pokladanju oslabe prebavila, včasih celo povzročijo drisko ter naredo ves život ohlapen. Iz tega vzroka lanene tropine niso dobro krmilo za konje in se jim smejo pokladati le v majhnih množinah poleg ovsca, in sicer takrat, če kdo hoče imeti dobro rejene konje z lepo svetlo dlako.

Vprašanje 22. Letos imamo pri nas hrušev mošt vsled deževnega in mrzlega vremena, v kakršnem so hruške zorele, zoprnega okusa, pravimo, da je hrušev mošt „trd“. Ali bi se tak mošt popravil, če bi se mu dodalo sladkorja, na kakšen način naj se moštu sladkor doda in koliko, da bi mošt ne bil presladak? (J. M. v P.)

Odgovor: Vsled slabega lanskega vremena so hruške sicer dozorele, toda mošt je drugačne sestave kakor iz hrušek, ki imajo za dozorenje dovolj solnčne toplote. Predvsem je v Vašem moštu bilo premalo sladkorja, ki daje alkohol, ki moštu daje moč. Tak mošt je po kipežu praznega okusa; če ima pa zoprni okus, pa to prihaja od drugih snovi, ki se niso pretvorile vsled nezadostne toplote. Zoprnega okusa s sladkorjem ne odpravite, pač pa bo vsled tega mošt močnejši. Če dodenete na vsak hektoliter 3 do 4 kg sladkorja, ki seveda mora pokipeti, bo mošt izdatno močnejši. Če sladkor pokipi, ga ni več v moštu in mošt tedaj ni več sladak. Poskrbeti morate seveda, da se v mošt dejani sladkor kmalu in popolnoma raztopi in da potem popolnoma pokipi. Sladkor bo pa le tedaj pokipel, če je mošt hranjen v dovolj gorkem prostoru in če je v moštu dovolj močnih kipelnih gliv.

Vprašanje 23. Rad bi vedel, **kdaž ima pravzaprav krt mladiče**, kajti našel sem večkrat krtovo gnezdo z mladiči o sv. Juriju, večkrat pa tudi prazno. (I. S. v S.)

Odgovor: Krt pozimi ne spi in se spomladi plemeni koj ko je dovolj gorko. Samica nosi štiri tedne in skoti 3 do 5 slepih mladičev. Čim zgodnejša je pomlad, tem prej ima krtova samica mladiče. Samica ima dvakrat na leto mladiče, in sicer zadnje nekako konci meseca avgusta. Ker je pomlad v raznih krajih različno zgodnja in ker so tudi samice različne, zato se morejo dobiti krtova gnezda z mladiči od konca aprila do meseca septembra.

Vprašanje 24. Imam priliko kupiti na Hrvaškem dve lepi breji jorkširski svinji, zato prosim pouka, **na kakšen način morem dobiti dovoljenje za uvoz plemenskih prasičev s Hrvaškega?** (J. D. v Č.)

Odgovor: Plemenski prasiči se smejo vpeljovati s Hrvaškega na Kranjsko, oziroma v tostranski del naše države,

le iz neokuženih hrvaških, oziroma ogrskih krajev z dovoljenjem c. kr. kmetijskega ministrstva in s pogojem, da so dotični prasiči prej na Hrvaškem štirideset dni kontumacirani pod nadzorstvom hrvaškega uradnega živinozdravnika.

Vprašanje 25. V svinjaku sta dva prasiča. Eden ima že dlje časa razvado, da lovi in pije scalnico drugega. Najbrž se zaradi tega tudi nič ne zdebli. Strašijo me, **da bo zaradi zaužite scalnice prasičovo meso neužitno.** Je li kaj na tem? Če tega prasiča ločim, da bi ne imel prilike piti scalnico, ali bi bilo meso užitno, če bi bil prasič en mesec sam? (J. V. v R.)

Odgovor: Če prasič lovi in pije scalnico svojega tovariša, to bržkone ni razvada, ampak prihaja od kake napake v prebavilih, oziroma od napačnega presnavljanja. To domnevanje potrdi tudi dejstvo, da se dotični prasič ne debeli, čemur pa ni vzrok scalnica, ampak le bolezen. Prasič ima bržkone v želodcu preveč kisline, in njegov notranji nagon ga žene, da ta neprijetni občutek odpravi, oziroma preobilno kislino topi, kar doseže z uživanjem scalnice, ki ima v sebi snovi, ki kislino otope. Za vsak slučaj prasiča le ločite od njegovega tovariša, na vsak način pa poskrbite, da ne bo imel v želodcu preveč kisline. V to svrhu mu dajte v svinjak posodo s prstjo, ki jo pomešajte s zdrobljeno kredo ali z zdrobljenim in s presejanim ometom od zidu. Apno, to sta kredo ali zidov omet, tudi topi kislino. Prasič sploh mora dobiti prsti in bo rad v njej ril ter jo jedel, in če bo vrh tega dobil še apna, prav gotovo ne bo imel preveč kisline v želodcu, bo ozdravel in se bo tudi debelil. Če prasič uživa scalnico, zato ne dobi meso okusa po scalnici, saj scalnica ne preide v meso, ampak prasič jo pač prebavi, toda scalne snovi iz scalnice ne presnovi, temveč gre v scalnici zopet od njega.

Družbene vesti.

† **Gospod Ivan Murnik**, cesarski svetnik, imetnik viteškega križca Franc Josipovega reda ter reda železne krone III. razreda, vpok. tajnik kranjske trgovske in obrtnijske zbornice ter bivši predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske, je po skoraj 14 letnem bolehanju umrl 18. t. m. v Ljubljani. Rajnik se je izza svojih mladih let udeleževal javnega delovanja, in sicer političnega kakor tudi narodno-gospodarskega. Bil je svoj čas državni poslanec in dolgo časa deželni poslanec ter deželni odbornik. Ime rajnika je tesno spojeno s političnimi dogodki političke prebuje Slovencev in istotako z narodno-gospodarskim napredkom naše dežele. Velike so njegove zasluge za razvoj kranjskih železnic, zlasti pa za razvoj obrti in obrtnega šolstva. Ivan Murnik je bil 41 let ud c. kr. kmetijske družbe kranjske in se je zanjo iz vsega pričetka silno zanimal. Njegovi ozki stiki z očetom Slovencev dr. Janezom Bleiweisom so bili vzrok, da je bil l. 1879. voljen v družbeni glavni odbor, kjer je do l. 1899., t. j. skozi 20 let neumorno deloval, in sicer skozi 10 let kot družbeni predsednik, za kar je bil izvoljen na občnem zboru 23. aprila l. 1889. Kot družbeni odbornik in pozneje kot družbeni predsednik je z vso vnašo deloval v prid družbe, in ker ga je bolezen prisilila odstopiti od vodilnega mesta družbe in sploh iz glavnega odbora, ga je družbeni občni zbor 20. maja l. 1901. v priznanje njegovih velikih zaslug za družbo izvolil za častnega družbenega uda. Nihče ne more rajniku odrekati velikih in vsestranskih zaslug v prid našega naroda in posebej v prid naše dežele. Njegovo delovanje v javnosti je

bilo vsekdar nesebično. On je bil eden izmed tistih redkih mož, ki za svojo osebo ni nikdar iskal kakega dobička. Nasprotno, celo branil se je dostojnega plačila za svoje delo, a za narodne potrebe, za reveže in zlasti za revne dijake je imel vsekdar odprti roki in je veliko več storil, kakor bi po svojih gmotnih razmerah storiti smel. Nesebično delo za javni blagor pač ni hvaležno, to je pokojni Murnik bridko skusil; če pa vendar ni bil pozabljen navzlic temu, da je štirinajet let bolan sameval v svoji sobi, je pač vzrok njegova brezmejna dobrosrčnost in radodarnost. Rodil se je kot ubog kmetjski sin in je umrl kot revež, dasi je imel priliko, na svojih dostojanstvenih mestih pridobiti si premoženje, a ostale so mu le cene časti in čiste roke. Takih mož je v današnjih časih prav malo, zato pokojni Murnik tem bolj zasluži, da mu ohranimo hvaležen spomin in ga imamo za vzor moža. Njegov pogreb 20. t. m. je pričal, da svet vsaj ob njegovi smrti ni pozabil na enega svojih najboljših mož. C. kr. kmetijska družba je položila na rakev svojega častnega uda in bivšega predsednika venec in pogreba se je udeležil družbeni predsednik z vsem družbenim uradništvom, ki se mu nima malo zahvaliti. Prezgodaj je še, da bi mogli delovanje pokojnikovo pravično oceniti, ker človeška slabost ne pripušča nepristranosti, toda zgodovina bo enkrat rajnemu Murniku vsekako odkazala v popisu našega javnega življenja zasluženo častno mesto. Bodi blag spomin vrlemu možu!

*** Vsakega p. n. dosedanjega gosp. uda,** oziroma naročnika prosimo, da naj nam ostane zvest tudi v tem letu ter naj nam vsak pridobi vsaj po enega novega uda. To gotovo ni težko v očigled mali letnini 4 kron. Te prošnje pa ne stavimo zaradi dobičkarije, saj vsak ud dobro ve, da družba nima od udov nič. Z ozirom na ugled je pa važno, da je družba močna. Glede na vsebino lista pa obetamo, da jo bomo, kakor doslej vsako leto, tudi v tem letu zboljšali, bodisi glede količosti kakor glede kakovosti.

*** P. n. gg. načelnike podružnic in sploh družbene ude opozarjamo,** da znaša udnina za vsakega uda, izvzemši za gg. učitelje, **4 K na leto.** Kdor ne plača vse letnike, nikakor ne more biti družbeni ud. Če kaka podružnica sklene, da za svoje ude ne vzame drevja, ali če kak ud ne mara, za pristoječe mu sadno drevje, je vseeno od vsakega uda na vsak način izterjati 4 K letnine ter je potem 2 K poslati glavnemu odboru v Ljubljano in 2 K ostaneta podružnici.

*** Častita načelništa podružnic in gg. družbene ude prosimo,** da naj nam kolikor mogoče kmalu pošljejo svoje udnino, drugače se zadržuje razpošiljanje „Kmetovalca“ za leto 1913.

*** Oddaja družbenega drevja udom spomladi l. 1913.** se bo vršila po določilih, ki so razglašeni v današnji številki „Kmetovalca“ med uradnimi vestmi. Pri onem sadnem drevju, ki ga posamezne podružnice dobe za svoje ude, in pri tistem sadnem drevju, ki ponj pridejo posamezni udje, osebno v Ljubljano, ostane vse pri starem, dočim je družba prisiljena zaradi dragih delovnih sil in drage ovojne slame odslej zaračunati za vse druge pošiljatve sadnega drevja stroške za ovoj in za vozni list.

*** Sadno drevje za l. 1913.** Za štiri brezplačna sadna drevesa se vsako leto zglašijo toliko podružnic in posameznih udov, da bo c. kr. kmetijski družbi prav

težko ustreči vsem zahtevam iz svoje drevsnice, zato odločno izjavlja, da se bo oddajalo spomladi brezplačno drevje edinole tistim podružnicam, oziroma udom, ki so do 15. februarja naročili sadna drevesa in do 15. februarja plačali tudi svojo udnino. Nikakor se pa ne more nobenemu udu dati večje število drevja proti plačilu.

Plemenske bike oddaja družba sproti, in sicer tiste, ki jih nakupi v deželi; za zboljšanje pasme in osveženje krvi je pa vsekako potrebno vpeljovati izvrne plemenske bike iz krajev, kjer so dotične pasme doma. Prihodnjo pomlad bo družba na vsak način kupila nekaj čistokrvnih izvirnih plemenskih bikov čiste pasme, ki se oddajo prosilcem, ki se pravočasno zanje zglase. Opozarjamo na tozadevni uradni razglas v današnji številki „Kmetovalca“.

*** P. n. gg. družbene ude nujno prosimo,** da vse gospodarske potrebščine pravočasno naročajo ter se pri naročilih ozirajo na objave v „Kmetovalcu“. Družba oddaja le tiste predmete, ki jih objavlja zato prosimo, naj naročniki ne povprašujejo po predmetih, ki jih ni v zalogi. Vsak naročnik naj natančno naznani svoj dom, pošto, oziroma železniško postajo.

*** Gnojenje travnikov.** Pri gnojenju travnikov in pašnikov hodita v poštev Tomasova žlindra in kaljeva sol. Seveda je treba gnojiti tudi z dušičnatimi gnojili. Med njimi je najcenejša gnojilnica, in le če te ni, potem naj se poleg gori omenjenih gnojil, ki jih je vsekako treba raztrositi jeseni ali zgodaj pozimi, pognoji travnik zgodaj spomladi z amonijevim sulfatom. Razen drugih velikih prednosti, ki jih ima Tomasova žlindra kot gnojilo za travnike, je pri nas posebno važno dejstvo, da ima Tomasova žlindra tudi veliko apna v sebi, ki je važna hranilna snov za rastline, kajti le z njimi se prideluje dobra krma, ki dela živino rastno in močno. Ker se gnojenje že povsodi vrši, je družba v „Kmetovalcu“ opozorila, naj udje z naročili nikar ne odlašajo. To velja zlasti za naročnike celih vagonov, ki lahko pridejo v največje zadrego če gnojila ne naroče pravočasno; tvornica namreč ni poslala večje množine žlindre po parniku čez morje v Trst, odkoder bi se naročnikom lahko hitro ustreglo, ampak bo posamezne vagonne po železnici pošiljala. Navadno pa traja do 15 dni, po izkušnjah celo do tri tedne, preden pride taka pošiljatev do naročnika, kajti tvornica je v sedanjem času preobložena z delom, vrhutega železniških vozov silno primanjkuje, vsled česar večkrat ne more naročbe takoj izvršiti; Družba torej pričakuje hitrih naročil na gnojila, ki jih bo potem lahko še pravočasno izvršila, dočim naročeb, ki se družbi šele v zadnjem trenutku prijavijo in ki so takrat že zelo nujne, ne more brez odloga izvršiti. Vse posameznosti glede cen in popusta so niže doli razvidne.

*** Umetna gnojila** ima c. kr. kmetijska družba naslednja v zalogi:

Rudninski superfosfat s 14% v vodi raztopne fosforove kisline po K 7— 100 kg z vrečo vred.

Tomasovo žlindro. Cena za nadrobno oddajo 18 odstotne žlindre v Ljubljani je K 7— 19% K 7-25 100 kg.

Naročbe na cele vagonne se bodo izvrševale po naslednjih cenah:

16 %	17 %	18 %	19 %	20 %	21 %
K 544—	K 578—	K 612—	K 646—	K 680—	K 714—

za cel vagon z 10.000 kg, popust znaša z ozirom na prihranitev stroškov za prevažanje K 25— pri celem vagonu.

Te cene je razumeti bazis Trst, t. j. naročnik bo plačal le toliko voznine, kolikor bi znašala iz Trsta do zadnje postaje, čeravno dobi žlindro naravnost iz tvornic.

Kalijevo sol po K 12-60 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvornica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnoji travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 42% kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12—14% kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 3 K 90 h.

Kajnit po 5 K 50 h 100 kg. Naročila na cele vagonse se zvrše naravnost iz tvornic in se cena vsled zmanjšanja stroškov dokaj zniža.

Kostno moko po 10 K 100 kg z vrečo vred.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg.

Amonijev sulfat po 38.—K 100 kg iz Ljubljane. To dušičnato gnojilo je važno za gnojenje na njivah žitu, krompirju, ozimini itd., in sicer v zvezi s superfosfatom in s kalijevo soljo. Poraba amonijevega sulfata v vinogradih je zlasti važna in zato posebno priporočena. Opozarjamo na spise: „Gnojenje travnikov spomladi s posebnim ozirom na umetna gnojila“ v drugi, „Uspeh poskušenj pri gnojenju travnikov z umetnimi gnojili, in sicer posebno z amonijevim sulfatom“ v tretji in v nadaljnjih lanskkih številkah, potem „Gnojenje travnikov z umetnimi gnojili spomladi“ v četrti številki lanskega „Kmetovalca“.

Čilski soliter dobi družba šele v zgodnji spomladi.

Mešano umetno gnojilo (vinogradniško gnojilo), ki ima 10% v vodi raztopne fosforove kisline, 10% žveplenokislega kalija in 4% amonijevega dušika, oddaja družba po 17 K 100 kg z vrečo vred. (Glej spis „Mešana umetna gnojila“ v 3. številki lanskega „Kmetovalca“.)

* Za živinorejce ima družba v zalogi požiralnikove cevi za odraslo goved po 12 K komad in za teleta, ovce in koze po 7 K komad. Trokarji so po 5 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli, pa je ni mogoče molsti. — Napajalnike za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

Tropine podzemeljskega oreha. Te tropine imajo zajamčeno 56 do 57 odstotkov beljakovin in maščobe v sebi. Družba je ugodno kupila večjo množino in jih oddaja po 22 K 100 kg iz Ljubljane. Prof. dr. Pott pravi v svoji knjigi o krmilih: „Orehove tropine se morajo prištevati najmočnejšim dušičnatim in najlažje prebavnim rastlinskim močnim krmilom; odlikujejo se posebno po večji vsebini beljakovin.“ Tudi mi jih priporočamo našim udom, ki imajo živino navajeno na krmljenje z močnimi krmili; dobivajo se v vrečah po 75 kg.

Lanene tropine ima družba sedaj tudi v zalogi. Stanejo K 23.— 100 kg v Ljubljani, v vrečah po 50 kg.

Sezamove tropine. Družba je zopet ugodno kupila večje množine najfineje zmletih sezamovih tropin in jih oddaja po znižani ceni K 19.— 100 kg iz Ljubljane. Te tropine družba jako priporoča. Vsebujejo jamčeno 50 odstotkov beljakovin in maščobe in se dobivajo le v vrečah po 75 kg. Živinorejce opozarjamo na spis „Krmljenje z oljnimi tropinami“, ki je izšel v „Kmetovalca“

in ki ga v obliki „Gospodarskih navodil“ na zahtevanje vsakomur brezplačno pošljemo. — Priporočati je umnim gospodarjem, da si čimprej priskrbe zadostno množino teh tropin. Pri odjemu pol ali celega vagona more dati družba znaten popust.

Sladkornata močna krmila kot okrepujočje primes k drugim krmilom ima odslej naša c. kr. kmetijska družba v zalogi ter jih oddaja le v celih vrečah po 50 kg, in sicer mešanice za pitanje po 20 K 100 kg, ter za molzne krave tudi po 20 K 100 kg z vrečami vred iz družbenega skladišča ali postavljene na ljubljanski kolodvor. Opozarjamo na spis „Sladkornata močna krmila“ v 2. št. lanskega „Kmetovalca“, ki pojasnjuje naravo, učinek in način pokladanja sladkornatih močnih krmil.

Klajno apno, 38—42%, oddaja družba v izvornih vrečah, težkih 50 kg po 22 kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 h kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljateve na zunaj se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmilom, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štipami za živino.

* Živinsko sol priskrbuje družba vsem tistim, ki ne morejo osebno v Ljubljano ali ki je v svoji bližini ne morejo kupiti po 7 K 100 kg ali pa 3 K 60 h 50 kg. Živinska sol se oddaja le v vrečah po 50 kg. Le tista naročila na živinska sol se zvršujejo, ki se za nje denar naprej pošlje. V navedeni ceni so vštet izdatki za vozni list in stroški ob sprejemu denarja, ki se morajo plačevati v Ljubljani.

* Semenske zmesi detelj in trav bo imela c. kr. kmetijska družba v zalogi in jih bo s pomočjo državne podpore oddajala po znižani ceni. Semena bo družba na debelo kupila, odračunila bo vožnjo do Ljubljane ter bo pri nakupni ceni dala 20 do 25% popusta. Opozarjamo na spis „Sestava in setev travnih in deteljnih zmesi“, ki ga udom na zahtevanjem pošljemo brezplačno. Vsakdo, ki travna in deteljna semena naroči, naj sporoči, koliko posameznih semen kupi, ali pa naj naroči že narejeno zmes, a v tem slučaju mora pisati, kakšna je zemlja, ki jo misli obsejati, in kako velik je dotični prostor.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Naredbe glede oddaje družbenega sadnega drevja spomladi l. 1913.

Gg. ude prosimo, naj svoje naročitve na sadno drevje pri glase pri svojih podružnicah, oni pa, ki niso uvrščeni v podružnice, v družbeni pisarni v Ljubljani ustno ali pismeno. V vsaki pismeni naročitvi je povedati, na katero železniško postajo naj se drevje pošlje.

Oddajalo se bo visoko in pritlično drevje. Ker je zaloga posameznih skupin in različnih vrst omejena, si družba pridržuje pravico, da namesto naročenih vrst, ki so že pošle ali jih sploh nima, dá drevesa drugih primernih vrst, če jih bo še imela.

Naročitev na sadno drevje proti plačilu družba ne bo zvrševala.

Pri naročanju veljajo tele določbe:

1. Podružnica sklene, ali vzame za svoje ude brezplačna drevesca ali ne. Če jih vzame, potem mora poslati vso udnino glavnemu odboru v Ljubljano, če jih pa ne vzame, ji ostane polovica udnine za podružnične namene; le udnino gg. učiteljev mora vso poslati glavnemu odboru.

2. Če podružnica obdrži polovico udnine, morejo njeni udje dobiti po štiri drevesca za znižano ceno 2 kron.

3. Cena za vse drugo drevje je 80 vinarjev za drevesce.

4. Navedene cene veljajo v drevesnici, oziroma na kolo-dvoru, in sicer z zavojem vred za skupne pošiljatve na podružnice, dočim se pri pošiljativah na posamezne ude zaračunijo stroški za zavoj in za vozni list.

5. V družbeni drevesnici se nahajajo samo visoke in nizke jablane in hruške, potem hruške moštnice in tepke, češplje in prav malo marelic in breskev. Zato prosimo, da se druge vrste ne naročajo (n. pr. češnje, orehi, kostanji, trte ali smreke itd., teh kmetijska družba nima).

6. Vsa naročila je treba vsaj

do 15. februarja 1913

sporočiti družbi. Kdor do tega časa ne naroči brezplačnega drevja ter tudi udnine ni plačal, potem ne bo imel več pravice do njega.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razglas

o oddaji čistokrvnih plemenskih bikov, kupljenih z državno podporo.

Iz državne redne podpore, potem iz državne podpore, ki odpade na kranjsko deželno za povzdigo živinoreje glasom državnega zakona z dne 30. decembra l. 1909. za letošnje leto, in z deželno podporo se nakupi večje število plemenskih bikov, ki so za zboljševanje govedi na Kranjskem primerne, in sicer:

a) **plemenski biki simodolske pasme (rumenobelo lisasti z belo glavo)**, ki se oddajo samo v kraje ljubljanske okolice in na Notranjsko, kjer je ta pasma že vpeljana;

b) **plemenski biki sivkaste pasme (enobarvni, sivkasti ali rjavkasti)**, ki se oddajo samo na Dolenjsko in v ostale kraje na Notranjskem, in

c) **plemenski biki pincgavske pasme (temnordeče lisasti)**, ki se oddajo samo na Gorenjsko.

Nakup in oddajo teh plemenskih bikov s pomočjo omenjenih podpor izvršita po določilih zakona z dne 30. decembra l. 1909. po medsebojnem dogovoru deželni odbor kranjski in c. kr. kmetijska družba kranjska.

Nakup plemenskih bikov iz redne državne podpore izvrši podpisani glavni odbor. Oddaja plemenskih bikov, nakupljenih iz državne podpore na podlagi zakona z dne 30. decembra 1909 in iz deželne podpore se pa vrši dogovorno z deželnim odborom.

Vsak prosilec naj se zglaši le za bika tiste pasme, ki je dotični pokrajini primerna, oziroma kjer je že vpeljana. V prošnji se mora jasno povedati, za katere pasme plemenske živine prosilec prosi. Na prošnje za živali tistih pasem, ki niso primerne prosilčevi pokrajini se kratkoma ne bo oziralo. Pri oddaji bikov plemenjakov se bo oziralo tamkaj, kjer so živinorejske zadruge, v prvi vrsti na te, povsod drugje pa pri oddaji plemenskih bikov najprej na prošnje podružnic in županstev, in potem šele na zasebnike.

Prošnje je vložiti

za simodolske bika do 15. marca t. l.,

za bika drugih pasem do 31. marca t. l.

pri glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Vsak prosilec za plemenskega bika mora v prošnji naznati, oziroma se zavezati:

1. da je pripravljen njemu prisojenega plemenskega bika sprejeti ob pravem času na oni postaji, ki bo določena, in sicer tistega, ki ga določi odbor;

2. da plača ob sprejemu bika polovico nakupnih stroškov, in sicer takoj, kajti na upanje se nobena žival nikomur ne izroči, in

3. da podpiše zavezo pismo, da se zaveže imeti prejetega bika toliko časa, dokler bo za pleme sposoben, najmanj pa dve leti, ravnati z njim po navodilih umne živinoreje in se tozadavno podvreči tudi nadzorstvu deželnega odbora. Kdor se ne drži vseh točk zaveznega pisma, ali komur po njegovi krivdi sprejeta žival pogine ali za pleme nesposobna postane, se zaveže povrniti ostalo polovico kupnine.

Oni živinorejci, ki dobe plemenskega bika, kupljenega iz deželne ali državne podpore, dobe za vsak mesec, ki imajo bika čez dve leti, po 20 K nagrade, a morajo imeti bika najmanj štiri mesece čez dve leti. Ta nagrada se izplača le onim, ki pravilno in redno vodijo po zakonu predpisane skočne zapisnike, in sicer le za čas, ko se je bik resnično rabil za pleme.

V Ljubljani, 31. januarja 1913.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razglas

Oddaja sadnega drevja, cepljenih trt in smrekovih sadik iz nasadov kmetijske podružnice v Mokronogu.

Podpisana podružnica naznanja, da se bo letošnje pomlad iz podružnične drevesnice oddalo 1800 drevesec in 50 000 štiriletnih, presajenih smrekovih sadik, iz podružnične trtnice v Trzišču pa 40.000 cepljenih ameriških trt najboljše kakovosti, in sicer pod temi pogoji:

Vsak podružnični ud dobi brezplačno po štiri sadna drevesca ali pa 20 cepljenih trt, kakor želi. Razentega dobe udje po znižani ceni drevesa in trte, in sicer drevesa po 50 h, trte cepljenke pa po 12 h. Smrekove sadike se oddajo tudi neudom, če bi jih udje vseh ne vzeli, in sicer brez izjeme po 6 K za 1000 komadov. Zglasiti se pa mora za to vsak ud pravočasno, najpozneje

do 20. februarja t. l.,

za drevesca in smreke pri gosp. Ed. Vencajzu ali Fr. Pencu v Mokronogu, za trte pa pri g. Fr. Prijatelju v Trzišču.

Lehko pa se podružnični udje zaradi dobave trt, dreves in smrek, bodisi brezplačnih ali po znižani ceni, zglose pri svojem zaupniku, ki bo za nje tudi dobil brezplačna drevesa in trte. Zaupniki pa so ti p. n. gospodje: Hladnik Ivan za trebelski, Novak Jožef za mirenski, Prijatelj Franc za trziški, Vencajz Edvard in Penca Franc za mokronoški, Ulm Anton za šmarješki, Zupančič Franc in Vidmar Leopold za šentrupertski okoliš.

Oni udje, ki se za drevesca ali trte ne zglose do določenega časa, izgube pravico do brezplačnega števila trt in dreves ali po znižani ceni.

Drevesca in smrekove sadike se bodo oddajala tudi neudom, a tem drevesca po 80 h komad in v kolikor bo zaloga zadoščala, za kar se morajo tudi pravočasno zglasiti.

Trte pa dobe samo podružnični udje. A tudi ti smejo prositi le za toliko cepljenk, kolikor jih sami za svoj vinograd potrebujejo, ker ni dovoljeno te cepljenke oddajati ali prodajati drugim, kajti, kakor kaže, jih bo še za ude primanjkovalo.

Zglasite se torej pravočasno, ker na poznejše prijave se ne bo oziralo.

Kmetijska podružnica v Mokronogu,

dne 19. januarja 1912.

J. A. grof Barbo, načelnik.

Vabilo

na občni zbor kmetijske podružnice za Trzič in Lom, ki bo dne 9. svečana 1913 ob štirih popoldne v dvorani izobraževalnega društva sv. Jožeta v Trziču.

S P O R E D :

- 1 Poročilo načelnika.
- 2 Predložitev računov.
- 3 Razni nasveti in predlogi.
- 4 Slučajnosti.

Trzič, 24. januarja 1913.

Josip Rožič, načelnik

PERUTNINAR.

Uradno glasilo samostojnega perutninarskega odseka c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Pravila

samostojnega perutninarskega odseka c. kr. kmetijske družbe kranjske.

§ 1. Samostojni perutninarski odsek je ustanovljen na podlagi § 25. pravil c. kr. kmetijske družbe kranjske po sklepu glavnega odbora te družbe z dne 30. septembra 1912 ter ima svoj sedež v Ljubljani. Odsekova pravila določa in izpreminja edinole glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

§ 2. Odsekov namen je, dogovorno z glavnim odborom c. kr. kmetijske družbe izdatneje pospeševati rejo perutnine in drobnice sploh v delovnem okrožju c. kr. kmetijske družbe kranjske. Odsek je sicer organ družbe, deluje pa v zmislu teh pravil samostojno. Z vlado in z oblastmi občuje po glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske, ki je dolžan vse njegove spise neizpremenjene in, če spozna za dobro, tudi z dodanim poročilom pošiljati na dotično mesto.

§ 3. Sredstva, ki služijo odseku v dosego njegovega namena, so prispevki udov, vsakovrstne podpore c. kr. kmetijske družbe kranjske ter izposlované podpore iz javnih zakladov. Med ta sredstva spadajo tudi vse pridobitve, ki jih dobi odsek s svojim delovanjem na podlagi teh pravil.

§ 4. Odsekovi pravi udje morejo biti edinole udje c. kr. kmetijske družbe kranjske. V svrhu razširjenja in poglobljenja odsekovega delovanja pa more odsekov odbor sprejeti za podporne ude tudi druge neomadeževane osebe, ki iz kterečkoli vzroka niso ali ne morejo biti družbeni udje, pa se zanimajo za rejo perutnine, oziroma drobnice.

§ 5. Dolžnost vseh udov je, po svojih močeh podpirati odsekovo delovanje, sprejeti izvolitve v odsekov odbor ali v druge posebne odbore, ki se po potrebi začasno ali v kakih krajih osnujejo za časno omejene strokovne prireditve, in ob določenem času plačati od odsekovega občnega zbora določeni letni prispevek.

§ 6. Vsak odsekov ud ima v enaki meri pravico uživati vse ugodnosti, ki jih nudi odsek v dosego svojega namena, zlasti pa imajo vsi udje pravico udeleževati se odsekovih priredb ter občnih zborov, a na občnih zborih voliti in glasovati v zadevah, ki se tičejo odsekovih premoženjskih razmer ali izprememb sploh, imajo pravico le odsekovi pravi udje.

§ 7. Ud, ki ni plačal predpisanega letnega prispevka, preneha biti ud odseka, in vse njegove pravice do odseka ugasnejo.

§ 8. Odsekova organa sta

1. odsekov občni zbor in
2. odsekov odbor.

§ 9. Občni zbori so redni, ki se morajo vršiti vsako leto v prvi četrtini koledarskega leta, in izredni občni zbori, ki se sklicujejo po potrebi. Vsak občni zbor se mora poprej razglasiti v glasilu c. kr. kmetijske družbe kranjske ali pa v odsekovem uradnem glasilu, če ga

ima. Ta razglas velja za vabilo na občni zbor ter je v njem navesti spored. Na rednem občnem zboru je obravnavati o letnem poročilu odsekovem, oziroma njegovega odbora delovanju, o letnem računskem zaključku za preteklo leto in o proračunu za prihodnje leto ter je izvršiti volitve v odsekov odbor. Druge točke sporeda rednega občnega zbora in izrednih občnih zborov določi odsekov odbor. Občni zbor je sklepčen, če je navzoč odsekov načelnik ali njegov namestnik, vsaj polovica odsekovih odbornikov in najmanj desetina pravih udov. Ob nezadostni udeležbi se občni zbor vrši pol ure kesneje na istem mestu in z istim sporedom, četudi je navzočih manj kakor desetina pravih udov. Pri volitvah in pri glasovanju so veljavne tozadevne določbe pravil c. kr. kmetijske družbe kranjske.

§ 10. Odsekov odbor sestaja iz načelnika, ki ga voli občni zbor za dobo treh let, iz šestih odbornikov, ki jih voli občni zbor istotako za dobo treh let in ki iz svoje srede volijo namestnika načelniku, in iz zastopnika c. kr. kmetijske družbe, ki ga imenuje družbeni glavni odbor. Prva tri leta izstopi vsako leto tretjina odbornikov, ki jih določi žreb. Izstopivši odbornik more biti zopet voljen. Odsekov načelnik sklicuje odborove seje po pravilniku, ki ga sklene odbor. Odbor je sklepčen, če je navzoč načelnik ali njegov namestnik in vsaj 4 odborniki.

§ 11. Načelnik zastopa odsek na zunaj ter pravoveljno podpisuje vse odsekove dopise, naznanila in razglase; on vodi odsekove občne zborove in odborove seje ter vodi in nadzoruje vse odsekovo delovanje. Če je načelnik zadržan, ga nadomestuje, ne da bi bil posebno pooblaščen, njegov namestnik. Odsekovo odbornišstvo je časten posel, ki ni združen z nobeno nagrado, pač pa imajo odborniki pravico do povrnitve stroškov, ki jih imajo v gotovini vsled kakega dela ali potovanja, ki je naročeno na podlagi kakega odborovega sklepa. Dokler nima odbor svojega stalno plačanega tajnika, tajnikuje oni odbornik, ki ga izvoli odbor, in odsekov redni občni zbor ima pravico dotičnemu odborniku priznati za njegov trud primerno nagrado za preteklo leto. Odsekova pisarna je združena s pisarno c. kr. kmetijske družbe kranjske, njeni uradniki so odseku proti nagradi na razpolaganje za vršitev vseh administrativnih in blagajniških poslov.

§ 12. Nesoglasja in spore razsoja odsekov odbor, in če kaka sporna stranka z razsodbo ni zadovoljna, jo končno veljavno razsodi glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

§ 13. Ker je samostojni perutninarski odsek obstojni del in organ c. kr. kmetijske družbe kranjske, zato je vse odsekovo premoženje istočasno tudi družbeno, in odsek more premično in nepremično premoženje imeti ali dobivati le v imenu c. kr. kmetijske družbe kranjske.

§ 14. Obstoj in razpust odseka je odvisen od sklepa glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe kranjske, zato ob eventualnem razpustu odsek nima pravice sklepati o svojem premoženju, ker je to na podlagi teh pravil in pravil c. kr. kmetijske družbe kranjske tako lastnina te družbe.

Za čim težimo.

Danes se je pridružil našemu prekornemu „Kmetovalcu, prvemu in pravemu prijatelju kmetijskega ljudstva, list naših vnetih rejcev malih živali kot priloga, naš „Perutninar“. Ta list popelje v ljudstvo „Kmetovalec“, najboljši pospeševatelj narodnega premoženja, zato upamo, da tudi „Perutninarja“ naš narod sprejme z odprtima rokama, ker ga priporoča že njegovo spremstvo.

Vneti perutninarji so že večkrat poskušali svoje delovanje med ljudstvom, žal, da njihovo delovanje nikdar ni našlo zadovoljivega in zasluženega odmeva. Vse je slonelo na preozki podlagi, zato je bila vedna težava z denarnimi sredstvi. Že pokojni Lehrman je ustanovil Slovencem list „Perutninar“, a je moral prenehati zaradi denarnih težav.

V zadnjem času je delovala osrednja perutninarska zadruga, ki je stopila pred ljudstvo s svojo razstavo v „Unionu“ lansko pomlad. Dasi ravno je odbor storil vse mogoče korake, da bi zanesel svoja načela med ljudstvo, vendar ni žel uspehov, kakor bi jih zaslužil. Glavni vzrok tem neuspehom je bil ta, da zadruga ni imela svojega lista, svojega glasila.

Sedaj nam je ponudila naša c. kr. kmetijska družba dvoje sredstev v povzdigo našega perutninarstva in reje malih živali, in sicer svoje glasilo, ki bo prinašalo prilogo „Perutninar“, drugič pa potrebno podporo za vršenje našega delovanja.

Razdružili smo osrednjo perutninarsko zadrugo in ustanovili „samostojni perutninarski odsek c. kr. kmetijske družbe“.

Kaj hočemo? Kaj nameravamo?

Odgovor je lehak: Delati v blagor našega naroda in množiti njegovo premoženje s pospeševanjem perutninarstva in reje drobnice. Povzdigniti hočemo perutninarstvo na ono višino, ki je primerna našim razmeram, krajinskim, podnebnim, trgovskim, narodnosocialnim. Zakaj bi zaostajala ta panoga pri nas za drugimi deželami? Naša Štajerska deluje v tem oziru na vse kripnje, Češka izvaža v Nemčijo perutnino za milijone, Ogrska podpira in neguje to stroko z vsemi močmi. Mimo nas pošilja Srbija v Italijo cele vozove perutninske dan za dnevom. In mi naj bi spali?

Kako pa dosežemo to?

Naše gospodinje se v resnici pečajo s perutnino, žal pa, brez cilja, brez pravega zmisla. Ne vedo, da je treba stremeti zaboljšanjem plemen, ne brigajo se za povzdigo dobičkonosnosti. One goje perutnino, pač — ker so to videle pri svojih starših — torej iz navade. Da bi pa vzele svinčnik v roko, računale, mislile, kaj jim to donša, kako naj zboljšajo to panogo, zato se ne brigajo.

Naša naloga pa je, da pokažemo našim gospodinjam pot, ki naj po njej hodijo, da si zboljšajo perutnino z ozirom na dobičkonosnost, kako naj ravnajo s to pastorko, ki je večinoma zanemarjena, dasi potrebuje tudi oskrbe in negovanja, kakor druga živina, hočemo jim pokazati pot, ki naj po njej hodijo, da dosežejo uspehe, ki so jih dosegle druge dežele, ki so nas daleč prekosile.

Treba bo mnogo pouka potom našega „Perutninarja“, mnogo predavanj, nabavljanja dobrih in koristnih plemen, pospeševanja trgovine z jajci in z mesom, da črpamo iz vsega tega dohodkov, ki krijejo trud in delo naših perutninarjev.

Marsikdo bo rekel, da imamo že mnogo lepega na Kranjskem, kar je pokazala pomladanska razstava.

Resnično je bilo mnogo lepega, a vprašanje, če tudi mnogo dobrega, koristnega. Smelo trdimo, da je bilo na razstavi mnogo, da preveč športne živali in premalo koristne. To pa ni za našega kmeta!

Z umno rejo, z odbiranjem, križanjem, zboljševanjem, z nabavljanjem res dobrega in koristnega bo treba povzdigniti perutninarstvo na oni višek, ki gre naši kmetijski deželi, oni višek, ki bo donasal deželi res dobiček in delal veselje našim gospodinjam ter jih bodril k vednemu zboljševanju in spolnjenju.

Dela bo torej mnogo. Tudi delavcev je že nekaj na Kranjskem, ki orjejo ledino. Sedaj je ustvarjena zdrava podlaga: svoj list in zaslonba v trdni in krepki kmetijski družbi.

Česa še potrebujemo?

Našega ukaželjnega in po napredovanju hrepečnega ljudstva. S pristopanjem k temu odseku bodele bodrili odbor k vztrajnemu in smotrenemu delu, s pristopanjem boste dali odboru moralno podporo in veselje do dela. Čim več nas bo zbranih v okrilju tega odseka, tem sigurnejši in hitrejši bodo uspehi.

Ti pa, „Perutninar“, pojdi med ljudstvo, uči, bodri in navdušuj ga za delo na tem polju! Pripelji ga v krog drugih naprednih dežel! Mi pa pokažimo, da stremimo vedno više in više za novimi dohodki, za novim spolnjenjem našega gospodarstva!

Zupan.

I. razstava koristne perutnine avstrijskih in ogrskih kokošjih, gosjih, račjih in golobjih plemen v Gradcu.

Dne 17. oktobra lanskega leta je otvorilo I. štajersko perutninarsko društvo v Gradcu svojo prvo razstavo koristne perutnine v graški „Industriehalle“. Dvorana je za take prireditve in razstave tako primerna, da si lepših prostorov ne moremo misliti. Prirejena razstava je kazala toliko finega, elegantnega, a preprostega ukusa, da je na obiskovalce naredila najboljši vtis. Ne zelenja, ne cvetic, niti ene zastave! Nasprotno pa zelo primerni kurniki iz žice, stoječi na preprostih, 50 cm visokih stojalih. Le v ozadju je stal cesarjev kip, okrašen z eksotičnimi rastlinami. Razstavi najlepši okras je bila — krasna dvorana.

Kurniki so bili vsi enaki; okvirno ogrodje iz debelejših, sprednja, zadnja in gornja stran iz tanjših železnih paličic, stranici pa iz gostejše žičnate mreže, da se preprečijo boji petelinov tam, kjer se dva kurnika dotikata. Kurniki mariborskega društva niso tako ugajali, ker so bile kurnik deleče stene v posamezne oddelke iz pločevine. Te notranje stene so motile opazovalca, a posamezne živali niso prišle do veljave, kakor bi zaslužile.

Purani, gosi in race so imeli kurnike na tleh. Vsi kurniki pa so bili istotako iz žice.

Sprejeli so v razstavo po enega petelina z dvema kokošima, purane, race, gosi in golobe pa le po enega samca s samo eno samico vsakega rodu. Večje skupine so bile izključene z ozirom na prostor. Dasi je bila dvorana velika, je bilo treba štediti s prostorom, ker je bilo priglasih 549 predmetov.

Ta razstava je bila nekaj posebnega in se je bistveno razločevala od naše letošnje perutninske razstave v Ljubljani. Naša razstava je ponazorovala vsa plemena od jajčarice in težke mesne kokoši do športne perutnine. Tu je imel užitek strokovnjak kakor lajik.

Bilo je poleg domačih vse polno tudi krasnih iz inozemstva vpeljanih plemen, ki so se jim divili meščani in kmetje.

Vse drugačna je bila štajerska razstava. Izključena so bila od razstave vsa inozemska, k nam vpeljana plemena. Presojevalna komisija je postopala v tem oziru tako strogo in dosledno, da je od premovanja izključila vsako žival, kjer je zasledila najmanjša znamenja križanja s tujimi plemeni iz inozemstva.

Namen razstave je bil, pokazati občinstvu ona plemena iz avstrijskih in ogrskih dežel, ki so odnekad rasla v naših deželah in so produkt domače grude.

Vabilu pod temi pogoji so se odzvale kronovine: Češko, Dalmacija, Istra, Galicija, Spodnja Avstrija, Tirolsko, Sedmograško, Ogrsko, Hrovaško, v prvi vrsti pa Štajersko.

Odlikovala se je Štajerska s svojim staroštajerskim in s sulmtalskim plemenom. Preden govorimo o staroštajerski kokoši, moram pojasniti namen in smoter I. štajerskega perutninarskega društva.

Štajerci so že odnekad vneti perutninarji. Pečali so se z izvažanjem perutnine in jajec v prav velikem obsegu. V vsakem večjem kraju imajo trgovce s perutnino, ki skrbijo za izvažanje. Ko se je Štajerc prepričal o dobičkonosni panogi, je stremil za izboljšanjem perutnine. Doseči so hoteli večje dohodke, boljše kokoši. Pričeli so z uvažanjem tujih inozemskih plemen, ki so jih gojili kot čistokrvno pleme, deloma rabili za križanje domačih plemen. Največ so nakupovali dorkinško pleme. Toliko hvalisana tuja plemena, presajena na tuja jim tla, pa so prinesla mnogo razočaranja. Vsled tega sta se pričeli dve struji; ena za tuja plemena, druga za izboljšanje domače kokoši. Zadnjo strujo je zastopalo I. štajersko perutninarsko društvo z vso silo, z vso njemu lastno energijo. V tej struji imata največ zaslug podpredsednik Armin Arbeiter in c. kr. nadgeometer Emanuel Martiny, ki se je z rejo in s peresom boril za izboljšanje domače kokoši.

Energično, spretno, strokovno in smotreno se je društvo poprijelo tega velikanskega dela, čigar uspeh je pokazalo na I. razstavi te vrste. Domači kokoši so vtisnili že toliko bistvenih znakov enotnega, sorodnega si plemena, da je opravičeno upanje, da bomo v doglednem času lahko govorili o čistokrvnem štajerskem plemenu.

Vzajemno s c. kr. kmetijsko družbo štajersko je društvo sprejelo naslednje znake štajerskega plemena, in sicer za petelina:

kljun: mesne barve, kratek in močan,
oko: živo in rdečkasto,
uho: podolgasto jajčasto in belkasto,
čop: malo podaljšano perje za grebenom,
greben: živordeč, navaden, pokončen, ne preveč nazobčan,
podbradek: živordeč, tenak, ozek in dolg,
vrat: bujno pernat, dolg, močan in pokončen,
prsi: naprejstoječe, polne in zaokrožene,
trup: širok hrbet, nizek, čokat,
perut: velika, tesno ob trupu,
rep: dolg, bujen z lepimi krivimi peresi,
noge: mesne barve, kratke, močne, rdeče med prsti:
barva: zlat vrat, srebrn vrat, bela, grahasta,
trebuh: širok in močno razvit.

Kokoš mora imeti iste znake kakor petelin, vkolikor se po spolu bistveno ne loči od njega. Greben stoječ ali tudi viseč, večji čop, ki pa tudi lahko manjka,

ne izključuje od premovanja. Pri premovanju se prezrejo tudi: majhna napaka v grebenu, v barvi perja, manjkajoče podaljšano perje za petelinovim grebenom, ušesa so lahko rdeče barve.

Izključijo pa živali od premovanja težke napake, ki jim prištevajo rožnat in italijanski greben, pernate brade kakor pri faverolkah, pernate noge, rumene, zelenkaste in višnjeve noge, živali s petimi prsti, male, lahke postave.

Če ponovimo bistvene znake, vidimo, da so glavni pogoji: srednje velik život, bele (mesne) barve noge, bela koža, čop in navaden greben. Glede barve perja je bilo največ kokoši na razstavi v temnejših in svetlejših rdečih barvnih prehodih in z zlatim vratom.

To pleme daje jako lepe, težke kopune s prav drobnimi glavami, ki so izbornega, finega in sočnatega mesa in kot taki znani daleč preko štajerske meje.

Kaj in odkod je štajerska kokoš? To je navadna, po vsej srednji Evropi razširjena kokoš, ki pa se je na Štajerskem pod ugajajočimi ji pogoji najhitreje aklimatizirala, ob ugodnem podnebnju lepo razvijala in že v prejšnjem stoletju dosegla dober glas. In to kokoš hoče društvo ohraniti, jo izboljšati glede na donosnost in glede na krepki život ter ji potom sistematične reje pritisniti pečat čistokrvnosti. Na razstavi pa smo se prepričali, da se društvo hitro bliža svojemu cilju. Ne da se pa tajiti, da se zasleduje v posameznih živalih kri laških jerebičark, vajandotek in celo andaluzijk kot posledica prejšnjega križanja. S smotrenim križanjem nazaj bodo izginili tudi ti sledovi.

Štajersko pleme prištevamo koristnim po produktivnosti in po množini dobrega mesa. Ker da štajerska kokoš povprečno 180 jajec na leto in doseže v petelinu 3,5 kg, v kokoši pa 2,5 do 3 kg, jo lahko imenujemo kokoš za jajca in meso.

S tem plemenom je zadovoljna tudi Hrovaška, kjer so dosegli z njo tudi lepe uspehe. Leta 1903. se je izvozilo 3,127.108 kg jajec v vrednosti 1,876.264 K in 2,039.062 kg perutnine v vrednosti 2,039.062 K. Do leta 1907. je izvoz jajec narasel na 5,693.469 kg v vrednosti 3,415.698 K, izvoz perutnine pa je padel na 1,879.996 kg, za kar se je izkupilo 1,879.996 K; v enem letu za jajca in perutnino skupaj lepa vsota 5,295.694 K! Višek je doseglo leto 1905. z 8 milijoni!

Častno je bilo zastopano štajersko sulmtalsko pleme, in sicer čopasto in brez čopa. Pri nas je še neznan; goji ga le šola na Grmu in ga je letos v Ljubljani razstavila. Sulmtalke se odlikujejo po masivnem in čokatem trupu, lepi svetlorjavi barvi in rumenih jajcih, ki so na trgu priljubljena. Najlepše komade je razstavil za društvo prezaslužni podpredsednik Armin Arbeiter iz Feldhofs. To pleme daje tudi krasne in težke kopune, ki se lahko in dobro prodajajo zaradi izbornega mesa. Ime imajo po svoji domovini — Sulmtalu — in se odlikujejo na vnanje po enotnosti vseh bistvenih znakov, ki so čistokrvnemu plemenu lastni in skupni. Sulmtalka se je priljubila povsod in se razširila zlasti po Štajerskem, ker ustreza oboji smeri: množini jajec in mesa. Hvalijo jo posebno z ozirom na utrjenost, vsled česar kljubuje vsakemu vremenu.

Obiskovalcem pa so najbolj ugajale bele rotvajinke. Bela kokoš sploh — vleče. Po rožnatem grebenu spominjajo na bele vajandotke, razlikujejo pa se po višji postavi in precej bujnem repu. To pleme je v Rothweinu pri Mariboru kot umetno pleme originirano in tudi aklimatizirano. V teži se kosajo s sulmtalkami.

Češka je razstavila črne zlatovratke s črnimi nogami. Po velikosti, zajetnosti in črnih nogah spominja jako na lengšenko, oziroma na francosko labreško in je brez dvoma mnogo te krvi v njih. Češka srebrnovratka črnega perja in črnih nog je srednje velikosti, a zelo povitega života. Jajčarice s Češkega so zastopale zlato- in srebrnovratke s perjem laških jerebičark in so jim tudi po postavi zelo podobne, le noge imajo črne, kar je bistven znak čeških plemen.

Dalmatinke kažejo vse znake plemen z obali sredozemskega morja. Nestanovitne v črni barvi in nič zlahtnega v postavi. Produkt križanja z minorko.

Istrijanke niso ugajale, ker delajo vtis degenerirane pasme.

Gališka kokoš spominja po postavi in perju na laške jerebičarke, se od njih razlikuje po rdečih ušesih in temnozelenih nogah. Mnogo znakov spričuje njih čistokrvnost.

Hrovaška je poslala srednje velike kokoši, ki imajo pač v belih nogah skupnost, a rumenorjavo perje se preveč razločuje v barvi in nima nič izrazito plemenskega.

Spodnje Avstrijsko je pokazalo svoje belo, rumeno in grahasto pleme. Je baje zelo produktivno in utrjeno, a človeku, išočemu kaj plemenskega na njih, ne ugaja posebno. S Tirolskega je bilo razstavljeno črno in belo čopasto pleme polverara.

Sedmograška je pokazala svoje domače rjavo pleme in prav krasne rumene golovratke kratkega, a zajetnega života. Golovratke so bile zastopane tudi v grahasti barvi nalik plimetkam.

Ogrska kokoš se skoraj nič ne razlikuje od sedmograškega rjavega, oziroma od nižjeavstrijskega belega plemena. Pač pa jo Ogrji z vso silo požlahtnjujejo in so jako ponosni na — svoje pleme. Podpira jih vlada na vso moč. Perutninarsko društvo je leta 1911. razdelilo 18.000 plemenskih živali svojim udom, prevzelo 40 % poplačila za valilnike, sedaj pa je vlada dala v proračun 650.000 K za vzorno poslopje, kjer bo imelo društvo svoje središče za vse smeri delovanja na tem polju. Mažarji so nam pač na tem gospodarskem polju lahko vzor. Imajo pač zavetje in podporo v svoji vladi.

Puranov ni bilo veliko. Razstavljen je bil rdeči, črni, beli in rjavi zagorjanec, črni bošnjak, beli slavonec in pisani štajerc.

Izmed gosi je bila najlepša in najtežja ogrska kodrasta gos. Hrovaška in Štajerska sta razstavili belo in rjavo gos. Ugajale so posebno bele čopaste. Vse so se odlikovale po krepkih prsih in širokem hrbtu.

Rac je bilo precej. Tekmovale so: Češka, Moravska, Hrovaška, Štajerska in Sedmograška. Bela češka je bila izključena, ker je iz nje gledala preveč — pekinška. Hrovaška in Štajerska imata eno pleme, ki je krepko, močnih oblik. Razstavljene so bile bele, beločrne, belopisane, čopaste, jerebične barve, račje barve in v barvi divjih rac. Odlikovale so se pa vse po krepkem telesu.

Golobje so bili tudi po vseh plemenih zastopani.

Poleg krasnih florentincev so bili cestarji v vseh barvah, poljski luksji, marogci (Hühnerschecken), kalinci, trnski krofci, jako mnogo pismonošev, maltezarjev itd. Največje in najlepše golobe smo videli v ogrskih orjaških krofcih.

Šport je bil tudi pri golobih izključen.

Razstava je nudila mnogo zanimivega in poučnega. Videli smo, kaj premorejo naše dežele brez tuje navlake.

Denarnih daril se je razdelilo v znesku 2500 K. Poleg državnih častnih, srebrnih in kovinastih kolajn je tudi c. kr. kmetijska družba štajerska naklonila več zlatih in srebrnih kolajn in ravno tako I. štajersko perutninarsko društvo.

Presojevalna komisija je delovala neumorno, da je ob otvoritvi predložila občinstvu izid. Delo je bilo toliko težavneje, ker je komisija ocenjevala samce posebej in samice posebej tako, da je vsaka žival prišla do svoje veljave.

Da so vsako okrasitev opustili in denar obrnili za denarna darila, je bilo pač pametno.

Nadučitelj Ivan Zupan.

Perutninarske vesti

† Gospod Ivan Zupan, nadučitelj v Dolskem, tajnik bivše „osrednje perutninarske zadruga“, je nenadoma umrl 20. t. m. Pokojnik je bil jako vnet perutninar, je veliko pisal o perutnarstvu in je tudi prevzel nalogo uredovati Kmetovalčevo prilogo „Perutninar“. Za to prvo številko je spisal nekaj spisov. Bržkone bi pokojni Zupan prevzel tudi tajništvo samostojnega perutninarskega odseka, toda rana smrt je preprečila njegove namere, in tako smo izgubili dalavnega in zmožnega moža. Bodi mu blag spomin!

Uradne vesti perutninarskega odseka.

V a b i l o

na

ustanovni občni zbor

samostojnega perutninarskega odseka
c. kr. kmetijske družbe kranjske,

ki bo

v nedeljo, dne 16. februarija t. l.,

dopolodne ob desetih v posvetovalnici c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani, na Turjaškem trgu.

S P O R E D :

1. Sprejem prijavitelcev za pristop k perutninarskemu odseku.
2. Otvoritev zborovanja.
3. Razgovor o načrtu odsekovih pravil in o željah glede njihove izpremembe.
4. Volitev začasnega odbora.
5. Določitev smeri odsekovega delovanja.

Na občni zbor so povabljeni vsi, ki se zanimajo za rejo perutnine in drobnice, toda glasovati smejo kot pravi odsekovi udje le udje c. kr. kmetijske družbe, ki so prijaviteli svoj pristop k odseku. Vsi drugi morejo biti le podporni udje odseka, če prijavijo svoj pristop. Za uda c. kr. kmetijske družbe kranjske in istočasno za pravega uda odseka se more vsakdo in vsakčas tudi pismeno prijaviti podpisnemu odboru kakor tudi za odsekovega podpornega uda.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.